

Yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistäminen Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudassa talousarviovuodelle 2025 ja suunnitteluvuosille 2026-2027 kohdentuvien kustannussäästöjen aikaansaamiseksi (Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelma – vaihe I)

Yh 05.06.2024 § 58

Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelman valmistelu 2024

Pääministeri Orpon hallituksen kevään 2024 kehysriihi päätti ammatillisen koulutuksen rahoituksen 100 miljoonan euron leikkauksesta osana valtiontalouden sopeuttamistoimia. Tämä on noin viisi prosenttia 2,08 miljardin kokonaisrahoituksesta. Vähennys kohdistetaan toisen asteen ammatillisen perustutkinnon tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneisiin, ei peruskoulun päättäviin tai vailla ammatillista perustutkintoa oleviin. Leikkaustoimet osuvat laajasti ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Jo aiemmin hallitus on päättänyt lakkauttaa aikuiskoulutustuen elokuusta 2024 alkaen. Lisäksi työnantajien koulutusvähennys poistetaan verotuksen lisäsopeutuskeinona, jolla tavoitellaan noin 14 miljoonan euron säästöjä. Aikuiskoulutukseen kohdistuvien säästöjen lisäksi maksuton oppimateriaali rajataan siihen vuoteen, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta. Tästä arvioidaan tulevan säästöjä noin 12 M€.

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuneet leikkaukset edellyttävät myös Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymässä toiminnan sopeuttamista. Kuntayhtymän talouden alijäämä vuoden 2025 lopussa olisi ennusteen mukaan noin 3,3 miljoonaa euroa. Säästötarve tarkentuu Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjäkohtaisten laskelmien julkaisun jälkeen. Ennakkotiedot asiasta on luvattu kesän 2024 aikana.

Kuntayhtymä laatii Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelman, jonka tavoitteena on kattaa toiminnan alijäämä ja tasapainottaa taloudellinen tilanne talousarvion 2025 ja suunnitteluvuosien 2026–2027 aikana. Talouden tasapainottaminen edellyttää kuntayhtymältä aktiivisia säästö- ja tehostamistoimenpiteitä.

Kasvun ja sopeuttamisen ohjelman kohteena on koko Keuda. Ohjelma kokoa yhteen toiminnan tehostamisen keinot alijäämän kattamiseksi, mutta tunnistaa myös strategian mukaiset kasvun ja kehittämisen kohteet. Keskeiset kokonaisuudet ovat 1) kasvun ja kehittämisen kohteet sekä 2) säästöt ja sopeuttamisen kohteet. Ohjelma laaditaan liitteen 1 pohjalta.

Kasvun ja sopeuttamisen ohjelmalla pyritään minimoimaan henkilöstön irtisanomistarve tuotannollisten ja taloudellisten syiden vuoksi. Henkilöstökulut ovat kuitenkin Keudan suurin kustannuserä ja henkilöstökustannuksia tullaan arvioimaan ensivaiheessa määräaikaisten palvelussuhteiden päättymisten, uusien rekrytointien vähentämisen sekä eläköitymisten kautta.

Esittelijä Kuntayhtymän johtaja Riikka-Maria Yli-Suomu

Päätösehdotus Esitän, että yhtymähallitus päättää

1) että Keuda laatii Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelman.

2) valtuuttaa kuntayhtymän johtajan valmistelevan ohjelman Opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoittamien koulutuksen järjestäjäkohtaisten laskelmien perusteella siten, että ohjelma vahvistetaan yhtymähallituksessa 14.8.2024.

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat pm Orpon hallituksen leikkaukset edellyttävät Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudassa toiminnan sopeuttamista. Keudan tuottoihin leikkauksilla arvioidaan olevan suoraan vähintään 3,34 M€ negatiivinen vaikutus. Arvio perustuu Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) koulutuksen järjestäjäkohtaistiin laskelmiin ja se on noin 4,3 % Keudan nykyisistä tuotoista. Tiedossa olevat ministeriön laskelmat perustuvat vuoden 2022 tietoihin ja ministeriö on luvannut julkaista lopulliset leikkauslaskelmat lokakuussa 2024. Lopulliset laskelmat tulevat pohjautumaan vuoden 2023 tietoihin ja Keuda arvioi, että toteutuvat leikkaukset tulevat nousemaan 3,5 M€ tasolle. Tämän lisäksi talouden suunnittelussa vuodelle 2025 tulee ottaa huomioon inflaatio, kunta-alan palkankorotukset sekä arvio tuottojen kehityksestä. Näin kuntayhtymän tilikauden ennakoitu tulos olisi vuoden 2025 lopussa -4 M€.

Varovaisuusperiaatetta noudattaen ennakoidaan valtionosuusrahoituksen leikkauksen olevan vuodelle 2025 Keudalle 3,5 M€, palkankorotuksista johtuvan henkilöstökulujen kasvun noin 2 M€ ja muiden toimintakulujen kasvun inflaatiosta ja lisähankintatarpeista yhteensä noin 0,7 M€. Yhteensä negatiivinen vaikutus on 6,2 M€.

Keudalaisten vaikuttavan työn ansiosta Keuda on kasvattanut hakijoiden joukossa kiinnostusta, opiskelijat ovat valmistuneet ja päässeet siirtymään työhön ja jatko-opintoihin. Näin ollen Keudan asema suhteessa muihin koulutuksen järjestäjiin on vahvistunut. Tämän vuoksi toimintatuottojen ennakoidaan nousevan leikkaamattomasta valtionosuuden osuudesta vuonna 2025 yhteensä 2,2 M€. Marginaalinen positiivinen vaikutus on myös aikuisten perusopetuksen kasvaneella määrällä.

Keudan talouden ennuste 2025

Toimintatuottojen ennakoidaan olevan 75,5 M€ ja toimintakulujen 72,7 M€, jolloin toimintakate on 2,8 M€. Rahoitustuottojen ennakoidaan olevan 0,1 M€ ja poistojen taloussuunnitelman mukaisesti 6,9 M€, jolloin tilikauden tuloksen ennakoidaan olevan -4,0 M€.

Talous on tasapainossa, kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen ja vuosikatteella pystytään kattamaan investoinnit. Vuoden 2025 vuosikate ennakoidaan olevan 2,9 M€. Poistojen ennakoidaan olevan 6,9 M€ ja investointien taloussuunnitelman mukainen (5,8 M€). Kun tavoitteena on tilikauden nollatulos, arvioidaan sopeuttamistarpeeksi poistojen ja vuosikatteen erotus, joka on 4,0 M€. Ennakoitu negatiivinen tulos edellyttää sopeuttamistoimien käynnistämistä laaditun kasvun ja sopeuttamisen ohjelman mukaisesti. Kuntayhtymän kustannustaso on noussut merkittävästi viimeisen kahden vuoden aikana, eikä rahoituspohja ole vahvistunut samassa suhteessa.

Aiempien ylijäämäisten vuosien myötä Keudan talous on hyvässä kunnossa ja tämän vuoksi lähitulevaisuudessa kuntayhtymällä ei ole akuuttia haastetta rahoituksen suhteen. Keudalle on kertynyt sijoitusomaisuutta noin 29M€ arvosta eikä sillä ole ulkopuolista velkaa. Sijoitusomaisuudesta on kuitenkin mahdollista saada toiminnan tuottoja ainoastaan sijoitusomaisuutta realisoitaessa. Tilikauden tulokseen sijoitusomaisuuden realisoinnilla on positiivinen vaikutus ainoastaan mahdollisen arvonnousun osalta. Näin ollen

sijoitusomaisuutta ei ole tarkoituksenmukaista realisoida tuloksen parantamiseksi ja samalla harjoittaa kannattamatonta toimintaa. Vahvan talouden ansiosta myös Keudan kiinteistöjä on pystytty pitämään hyvässä kunnossa ja saneeraamaan, jolloin akuuttia tarvetta laajoille saneerauksille ei lähivuosina ole.

Vahvasta taseesta huolimatta Keudan operatiivinen toiminta on rahoitusleikkausten, henkilöstökulujen kasvun ja inflaation myötä tappiollista. Talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta toiminta saadaan kannattavaksi.

Keudalla on ollut vahva talous ja se ei ole ns. "kriisikuntayhtymä". Kuitenkin kuntia koskeva alijäämän kattamisvelvollisuus koskee myös kuntayhtymiä (kuntalaki 410/2015 § 119). Kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa alijäämäisestä vuodesta. Talousennusteen mukaan vuoden 2024 tulos tulee olemaan negatiivinen. Ilman toimenpiteitä tulevat myös talousarviovuoden 2025 ja suunnitteluvuosien 2026–2027 tilikauden tulos olemaan negatiivinen.

Kuntalain mukaan taloussuunnitelmassa päätetään niistä toimenpiteistä, joiden avulla talous tasapainotetaan. Keudassa talousarviota 2025 ja taloussuunnitelmaa 2026–2027 tukemaan on lisäksi valmisteltu hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelma.

Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelma – vaihe I (liite)

Keudan Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelma tehdään vuosille 2025-2027. Ohjelman valmistelu käynnistettiin talousalueen vahvan asukas- ja yrityskasvun sekä toisaalta pääministerin Orpon hallituksen leikkauspäätösten takia. Ohjelma yhdistyy Keudan uuteen hyväksytyyn strategiaan "Parhaat valmiudet työhön ja elämään".

Keuda toimii vahvasti kasvavalla alueella tavoitteena palvella alueen työ- ja elinkeinoelämää, kuntia sekä asukkaita. Kasvun ja sopeuttamisen ohjelma tunnistaa uuden strategian mukaiset kasvun koulutusalat sekä muut kehittymisen kohteet, joiden avulla varmistetaan Keudan koulutusten ja palveluiden kehittyminen ajassa. Ennakointi- ja työllisyystietojen sekä alojen osaamisportfolioanalyysien perusteella määritellään alat, joiden volyymin kasvattamme. Tavoitteena on tukea alueen kasvua ja elinvoimaa kouluttamalla osaavaa työvoimaa työelämän tarpeisiin. Lisäksi tunnistetaan uuden strategian mukaiset kasvun muut kehittymisen kohteet, joiden avulla varmistetaan Keudan koulutusten ja palveluiden kehittyminen ajassa.

Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelman tavoitteena on kattaa toiminnan alijäämä ja tasapainottaa taloudellinen tilanne talousarvion 2025 ja suunnitteluvuosien 2026-2027 aikana. Talouden tasapainottaminen edellyttää kuntayhtymältä aktiivisia säästö- ja tehostamistoimenpiteitä. Kasvun ja sopeuttamisen ohjelman kohteena on koko Keuda. Ohjelma kokoa yhteen toiminnan tehostamisen keinot talouden tasapainottamiseksi, mutta tunnistaa myös strategian mukaiset kasvun ja kehittämisen kohteet. Keskeiset kokonaisuudet ovat 1) kasvun ja kehittämisen kohteet sekä 2) säästöt ja sopeuttamisen kohteet.

Kasvun ja sopeuttamisen ohjelmassa käsitellään organisaation rakenteiden uudelleenjärjestämistä, toimintamallien muuttamista sekä ei-välttämättömien kustannusten tavoitteellista karsimista. Ensisijaisesti ohjelmassa pyritään etsimään säästökohteita muista menoeristä kuin henkilöstökuluista. Ohjelmassa tarkastellaan koko kuntayhtymän

kulurakennetta ja haetaan säästöjä muun muassa ostoista, investoinneista, kiinteistöistä sekä muista kululuokista.

Henkilöstökulut ovat Keudan suurin kustannuserä ja sopeuttamisessa on varauduttava myös henkilöstövaikutuksiin. Siten sopeuttamistarpeen voi arvioida edellyttävän henkilöstövaikutuksina taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista tai irtisanomista tai muita mahdollisia palvelussuhteiden tarkasteluja (työtehtävämuutoksia) tai heikennyksiä palvelussuhteen ehtoihin. Henkilöstökustannuksia arvioidaan ensivaiheessa määräaikaisten palvelussuhteiden päättymisten, uusien rekrytointien vähentämisen sekä eläköitymisten kautta. Tämän vuoksi on käytävä yhteistoimintaneuvottelut toteutettavaksi suunniteltujen toimenpiteiden perusteluista, vaikutuksista ja vaihtoehdoista siten kuin laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007) edellyttää.

Ohjelman valmistelu aloitettiin huhtikuussa 2024 heti hallituksen kehysriihen leikkauspäätösten jälkeen yhdessä johtoryhmän, pedagogisen johtoryhmän ja toimialapäälliköiden kanssa. Kevään aikana kerättiin näkemyksiä esihenkilöiltä esihenkilöfoorumissa (24.4.2024), luottamusmiehiltä ja työsuojeluvaltuutetuilta yhteistoiminnan kehittämispäivässä (30.4.2024) sekä henkilöstöltä Keuda-päivässä (17.5.2024). Kaikissa ryhmissä kysyttiin näkemyksiä seuraavasti: mitä toimintaa haluamme kasvattaa, mitä vähennämme, mitä lopetamme ja mitä strategisesti painotamme?

Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelma toteutetaan kaksivaiheisesti siten, että ensimmäinen vaihe määrittelee karkealla tasolla kasvun ja kehittymisen kohteet sekä säästöjen ja sopeuttamisen tarpeen suuruuden. Ohjelman toinen vaihe tarkennetaan yhteistoimintamenettelyn mukaisesti tuotannollis-taloudellisten yhteistoimintaneuvotteluiden yhteydessä syksyn 2024 aikana. Toisessa vaiheessa tarkennetaan yksityiskohtaiset kasvun ja kehittymisen kohteet sekä säästöt ja sopeuttamisen kohteet.

Esittelijä

Kuntayhtymän johtaja Riikka-Maria Yli-Suomu

Päätösehdotus

Esitän, että yhtymähallitus

1) merkitsee tiedoksi asiakohdan liitteenä olevan "Hallitun kasvun ja sopeuttamisen ohjelman – vaihe I";

2) päättää, että Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä käynnistää koko kuntayhtymää ja sen koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut siten kuin laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007; 4 §, 5 § ja 7 §) edellyttää;

3) päättää, että näissä yhteistoimintaneuvotteluissa käsitellään 4 M€ kustannussäästön saavuttamista vuonna 2025 verrattuna vuoden 2024 talousarvioon ja ennakoituun vuoden 2024 talouden toteumaan sekä organisaatio- ja henkilöstörakenteeseen kohdistuvia toimenpiteitä, joiden avulla pystytään jatkossa parantamaan Keudan talouden reagointikykyä rahoituksen ja opiskelijoiden kysynnän muutoksiin;

4) päättää valtuuttaa kuntayhtymän johtajan käymään yhteistoimintalain mukaiset yhteistoimintaneuvottelut. Yhtymähallitus päättää nimetä ja valtuuttaa työnantajan edustajiksi kuntayhtymän johtajan, rehtorin, operatiivisen johtajan ja henkilöstöpäällikön valmistelemaan neuvotteluesityksen sekä edustamaan työnantajaa yhteistoimintaneuvotteluissa. Neuvotteluiden puheenjohtajana toimii kuntayhtymän johtaja, sihteerinä asianhallintapäällikkö. Neuvotteluissa

työnantajaa voi edustaa ja niiden valmisteluun voi osallistua muitakin nimettyjen edustajien osoittamia henkilöitä. Yhteistoimintaneuvotteluja käydään yhteistoiminnan hengessä ja tavoitellaan yksimielisyyttä harkittujen toimenpiteiden perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehdoista työvoiman vähentämisen kohteena olevan henkilöpiirin rajoittamiseksi ja vähentämisestä aiheutuvien seurausten lieventämiseksi sekä käsitellään toimintasuunnitelmaa työllistymisen edistämiseksi;

5) päättää, että työnantaja antaa yhtymähallituksen tekemän päätöksen jälkeen kirjallisen yhteistoimintaneuvotteluesityksen henkilöstön edustajille (pääsopijajärjestöt JUKO, JHL, JYTY) lain edellyttämällä tavalla;

6) päättää, että nämä yhteistoimintaneuvottelut käydään samanaikaisesti organisaatorakenteen uudistusta koskevien yhteistoimintaneuvottelujen kanssa;

7) päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin esitys.